

Klasifikace pozorování

V literatuře můžeme najít různé přístupy ke klasifikaci pozorování. Pro naše účely rozlišíme pozorování podle následujících kritérií:

- 1) Délka trvání
 - Krátkodobé (Co dnes Jirku v hodině zaujalo?)
 - Dlouhodobé (longitudinální) (O co projevuje Jirka zájem z dlouhodobého hlediska?)
- 2) Osoba provádějící pozorování
 - Introspekce - sebezpozorování
 - Extrospekce – pozorování jiných
- 3) Účast při pozorování
 - Přímé (vlastní)
 - Nepřímé (nevlastní) – ze záznamu
- 4) Počet pozorovaných osob
 - Individuální (Pozoruji jednoho žáka – Marii při práci ve skupině)
 - Skupinové (Pozoruji celou skupinu žáků při práci)
- 5) Zaměřenosti pozorování
 - Dílčí (Jakým úchopem žák drží tužku? Jaká je pozornost žáka ve výuce?)
 - Celkové (Jak se projevuje žák o přestávkách? Jaká je úroveň grafomotoriky žáka?)
- 6) Zásahy do pozorování
 - Přirozené (volné) (Děti se rozdělí dle vlastního rozhodnutí do skupin)
 - Navozené (řízené) (Určím tři žáky, kteří si volí ostatní do svých skupin)
- 7) Připravenost pozorování
 - Strukturované – stanovíme druhy jevů, kategorie, které budeme sledovat. Připravíme si pozorovací nástroj – systém. Obsahuje pozorované jevy, pravidla identifikování těchto jevů, záznamu a vyhodnocení. Jde o rozčlenění pozorované reality na předem stanovené kategorie.
 - Nestrukturované – pozorování spontánní činnosti v dané situaci bez přípravy pozorovacího systému.

Požadavky na pozorování

- 1) **Stanovit si cíl a předmět pozorování**
Cílem pozorování je objektivní poznání osobnosti žáka. Určit cíl pozorování, znamená provést určitý výběr, co chceme konkrétně pozorovat.
- 2) **Stanovit si podmínky, za nichž pozorování proběhne a délku pozorování**
V jakých situacích, předmětech, činnostech a jak dlouho budeme pozorování provádět. Promyslet umístění pozorovatele (nejlépe např. roh učebny).
- 3) **Zvolit si způsob záznamu pozorování (pozorovací arch, karty, konkrétní techniku, škály, deník, lístečky, ...)**
Promyslet si pozorované jevy – kategorie. Při strukturovaném pozorování si vytvořit záznamový arch či jiný nástroj. Rozmyslet, zda půjde o zaznamenávání trvání kategorií nebo výskytu kategorií při strukturovaném pozorování.
- 4) **Provést pozorování, záznam výsledků pozorování**
- 5) **Analýza získaných záznamů**
- 6) **Interpretace výsledků, formulování diagnózy, edukativních opatření a prognózy.**
Důsledně se vyhýbat subjektivismu a chybám při diagnostikování.
- 7) **Sebereflexe své diagnostické činnosti**